

«Τὸ δρᾶμα ἐγοήτευσε θεατὰς καὶ ἀναγνώστας δι’ ἐπανειλημένων παραστάσεων καὶ πολλῶν ἐκδόσεων, αἵτινες ταχέως ἔξηντλήθησαν, καὶ παρὰ πάσαν τὴν φρίκην τοῦ μύθου, φαίνεται δριστικῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν κατακτῆσαν τὴν σκηνήν». Οὐ δὲ Ιούλιος Ζανέν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν συζητήσεων»:

«Ἐάν ἐγνωρίζατε τὴν ἐπιτυχίαν τῆς νέας αὐτῆς Μηδείας κατέπιν τόσων ἄλλων! Εάν ἡξεύρατε τὴν συγκίνησιν, τὸ ἔλεος, τὴν φρίκην, ἣν σκορπίζει ἡ Ριστόρη εἰς τὴν τραγῳδίαν αὐτῆν. ίσως ἥθιλατε ἐννοήσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν πάνδημον ἑορτὴν τῆς πόλεως ταύτης, καταπεπονημένης ἐκ τῆς στενοχωρίας. τῆς σιγῆς, τοῦ καμάτου δλων τῶν πράξεων. Α! οἴα γυνὴ! ὅποια δόξα εἰς ἡμᾶς τοὺς μαντεύσαντας καὶ κηρύξαντας αὐτὴν βασίσισσαν πρὸς πεῖσμα τῆς ἴδιας αὐτῆς πατρόδος, τῆς Ἰταλίας. . . . Εἴνπινα Ραχήλ! ὁ ἔχθρός σου εἶναι πρὸ τῶν πυλῶν Ή Ἰταλίς κυριαρχεῖ, σύρουσα εἰς τὸ ἄρμα τῆς καὶ τοὺς φανατικώτερους φίλους σου. . . γρηγόρει, Ραχήλ, γρηγόρει!».

Αθῆναι Φεβρουάριος 1905.

Π. Α. Π.

ΕΙΣ ΦΙΛΟΞΕΦΟΣ ΥΠΟ ΤΑΣ ΣΤΕΓΑΣ

ΑΓΑΠΩΜΕΝ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

Θ. Απριλίου Στοιχείων. Τὸ δένδρα ἀρχονται ἐκτυλίσσοντα τοὺς βλαστοὺς αὐτῶν· οἱ δάκινθοι, οἱ νάρκισσοι, τὰ ἵα καὶ τὰ λείρια ἀρωματίζουσι τὰς καλάθους τῶν ἀνθόπωλῶν· τὸ πλῆθος ἐπανέλαβε τοὺς περιπάτους ἐπὶ τῶν προκυμαιῶν καὶ τῶν πλατειῶν. Μετὰ τὸ δεῖπνον κατέρχομαι τοῦ ὑπερφου μου ἵνα ἀναπνεύσω τὴν τῆς ἐσπέρας αὔραν.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην οἱ Παρίσιοι φαίνονται ἐν δλῃ τῇ καλλονῇ αὐτῶν. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἥμέρας ἡ κοινία τῶν προσόψεων ἐνοχλεῖ τὸν δρθαλμὸν διὰ τῆς ἀμεταβλήτου λευκότητος αὐτῆς· αἱ φορτηγοὶ ἀμαξαὶ, βαρέως φορτωμέναι ποιεῦσι νἀ σείωνται τὰ λιθόστρωτα ὑπὸ τοὺς γιγαντιαίους τροχοὺς αὐτῶν, τὸ πλῆθος ἐπισπεῦδον διασταυροῦται καὶ ὠθεῖται ἐξόχως ἐνησχολημένον. Ἱνα μὴ χάσῃ πολύτιμον στιγ-

μήν· τὸ θέαμα ἐν γένει τῆς πόλεως ἔχει τι τὸ ἀκόρεστον, τὸ ἀνήσυχον, τὸ ἀσφυκτικόν· ἀλλὰ περὶ τὴν ἐσπέραν τὸ πᾶν μεταβάλλεται· αἱ λευκαὶ οἰκίαι ἀμαυροῦνται ἐν τῇ συννεφώδῃ σκιᾷ· ἀκούει τις μόνον κυλιόμενα τὰ ὀχήματα σπεύδοντα πρὸς τινα πανήγυριν· βλέπει τις διαβάτας ματαιοσχόλους ἢ εὐθύμους· ἢ ἐργασία παρέχει θέσιν εἰς τὰς ἀνέσεις. Ἡδη ἐκαστος ἀναψυχοῦται ἐκ τοῦ ἐπιθυμητοῦ τούτου περιπάτου μετὰ τὰς ἐνασχολήσεις τῆς ἥμέρας· πᾶν δὲ ὑπολείπεται ἐκ τῆς ἀνάγκης παρέχεται εἰς τὴν ἥδονήν! Βλέπει τις τὰ χοροστάσια φωτίζοντα τὰ περίστυλα αὐτῶν, τὰ θέατρα ἀνοίγοντα τὰς πύλας αὐτῶν, τὰ ζαχαροπλαστεῖα διακοσμοῦντα τοὺς περιπάτους, τοὺς ἐφημεριδοπώλας τρέχοντας μὲ τοὺς ἀπαστράπτοντας αὐτῶν φανούς. Ἡ πόλις τῶν Παρισίων κατέθεσε τέλος τὴν γραφιδα, τὸ μέτρον, τὴν ἐμπροσθέλλαν· μετὰ τὴν ἥμερησίαν ἐργασίαν ἐπιθυμεῖ τὴν ἐσπέραν πρὸς διασκέδασιν· ὡς οἱ ἀρχοντες τῶν Θηβῶν ἀναβάλλει ἐξ αὐριον τὰ σπουδαῖα.

Ἄγαπῶ νὰ μετέχω κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τῆς ἥορτῆς, οὐχὶ ἵνα μιγνύωμαι εἰς τὴν κοινὴν εὖθυμίαν, ἀλλ’ ἵνα θαυμάζω αὐτήν. Εάν ἡ χαρὰ τῶν ἄλλων ἐρεθίζῃ τὰς ζηλοτύπους καρδίας, ἐνισχύει αφ’ ἑτέρου τὰς εὐαγώγους· εἶναι ἡ ήλιαικὴ ἀκτὶς ἥτις φαιδρύνει τὰ δύο ὠραῖα ἀνθη, τὰ καλούμενα «πίστις καὶ ἐλπίς».

Μόνος ἐν μέσῳ τοῦ ἰλαροῦ πλήθους δὲν αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν μονήρη, διότι ἔχω τὴν ἀνταύγειαν τῆς φαιδρότητός του· εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη μου οἰκογένεια εὐφραινομένη ἐκ τοῦ ζῆν· λαμβάνω ἀδελφικὸν μέρος ἐν τῇ εὐτυχίᾳ τῆς. Σύντροφοι τῶν δπλων ἐν τῇ ἐπιγείψι μάχη, ἀδιάφορον εἰς τίνα ἔρχεται τὸ βραβεῖον τῆς νίκης! Αν ἡ τύχη διέρχηται πλησίον ἥμῶν χωρὶς νὰ μᾶς ἴδῃ καὶ παρέχῃ τὰς θωπείας αὐτῆς εἰς ἄλλους ἀς παραμυθούμεθα ὡς δ φίλος τοῦ Παρμενίωνος, λέγοντες: «Ἐκεῖνοι εἰσίν, ὥσπερ δ Ἀλέξανδρος!»

Ταῦτα σκεπτόμενος προύχωρουν κατὰ τύχην. Μετέβαινων ἐκ τοῦ ἑνὸς λιθοστρώτου εἰς τὸ ἔτερον, ἐπανηρχόμην ἐπὶ τὰ βῆματά μου, ἐσταμάτων πρὸ τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν τοιχοκολλήσεων. Οπόσα μανθάνομεν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Παρισίων! Οποῖον μουσεῖον! Καρποὶ ἀγνωστοί, δπλα ἀλλοδαπά, ἐπιπλα ἀλλου καιροῦ ἢ ἀλλων τόπων, ζῶα πασῶν τῶν χωρῶν, εἰκόνες ἐξόχων

ἀνδρῶν, ἴματισμοὶ ἀπομεμακρυσμένων λαῶν! Οἱ κόσμος παρίσταται ἐνταῦθα διὰ προτύπων.

Παρατηρεῖ τις ἐπίσης πρὸ τοῦ μεγέθους τῶν ὑδάτων τὴν τελειοποίησιν τῶν γνώσεων τοῦ λαοῦ τούτου καὶ πρὸ τῆς ἐπιδεξεως τὸν ἔμπορον. Οὐδὲν ἐδιέχθη αὐτῷ καὶ ὅμιλος ἔχει προκαταρκτικὴν ἰδέαν δλων τῶν πραγμάτων. Εἰδον ἀνάντας παρὰ τῷ Chevet, φοίνικα ἐν τῷ κήπῳ τῶν φυτῶν, σακχαροκαλάμους πωλουμένους ἐπὶ τῆς νέας γεφύρας. Οἱ ἐρυθρόδερμοι ἐκτεθεῖμένοι ἐν τῇ αἰθούσῃ Βαλεντίνῳ διδάσκονται νὰ μιμῶνται τὴν ὄρχησιν τοῦ βονάσου καὶ νὰ καπνίζωσι τὴν καπνοσύριγγα. Οἱ λέοντες τῆς Κάρτερ ἔτρωγον. Φαίνονται αἱ πρώτισται ἐπιχώριοι στολαὶ κατὰ τὴν συλλογὴν τοῦ Βαδίνου. Οἱ Goupiel μᾶς παρουσιάζει κυνήγια τίγρεων Ἀφρικῆς καὶ συνεδρίασεις τοῦ Ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου. Σχετίζεται τις, πχρατηρῶν τὰς εἰκόνας τῶν εἰκονογραφημένων ἐφημερίδων, μετὰ τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου, τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βίσμαρκ! Δύναται τῷ διότι νὰ πληροφορηθῇ τι ἐξ αὐτῶν ὅχι ὅμως καὶ νὰ ἐκπληγῇ· διότι οὐδὲν εἶναι ἐντελῶς νέον δι' αὐτόν. Δύνασθε νὰ περιφέρητε τὸ χαμίνιον τῶν Παρισίων εἰς τὰς πέντε ἡπείρους καὶ ἐν ἑκάστῃ ξεινικότητι καθ' ἥν πιστεύετε διὶ θά τὸν ἐκθαμβώσητε, θὰ ἀπαντήσῃ μῆτριν διὰ τῆς μυσταγωγικῆς καὶ χυδαϊκῆς λέξεως: Γρωστόρ.

‘Αλλ’ ἡ ποικιλία αὕτη τῶν ἐκθεμάτων, ἥτις ἀναδεικνύει τοὺς Παρισίους τὴν πανήγυριν τοῦ κόσμου, δὲν προσφέρει μόνον τῷ περιπατητῇ μέσον τοῦ νὰ διδάσκηται· εἶναι καὶ ἀδιάλειπτος ἐρεθίσμος διὰ τὴν ζωηρὰν φαντασίαν ὡς καὶ πρώτη βαθμὸς ὅρθουμένη πάντοτε πρὸ τῶν δνείρων ἡμῶν. Όποιαι δειλαὶ περιηγήσεις ὑπὸ τῆς διανοίας, δποῖα συμβάντα τυχαῖα, ὅπόσαι ἔξοχοι εἰκόνες σχεδιασμέναι, παρατηροῦνται ἐκεῖ.

Οἴμοι! διερχόμενος πλησίον τοῦ πυλῶνος μεγάρου τινός, αὐθωρεὶ παρετήρησα λυπηρόν τι· εἰς τὴν ἥκιστα φωτιζομένην γωνίαν ενρίσκετο ἀνθρωπός ὅρθιος, τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ ἔχων καὶ τὸν πὐλόν του τείνων πρὸς τὴν ἐλεγμοσύνην τῶν διαβατῶν. Τὸ ἐπανωφόριον αὐτοῦ εἶχε τὴν πτωχικὴν καθαριότητα, ἥτις σημαίνει δυστυχίαν πολεμουμένην· ἔχων αὐτὸν ἐμπεπορημένον ἐπιμελῶς ἔκρυπτε τὴν στέρησιν τῶν ἀστροφούμων.

Τὸ πρόσωπον ἡμικεκαλυμμένον διὰ τῆς μακρᾶς λευκοφαίρου κόμης καὶ τοὺς δρθαλμοὺς κεκλεισμένους, ὃς ἂν ἥθελεν ἵνα ἀποφύγῃ τὴν θέαν τῆς ταπεινώσεώς του, δὲπαίτης διέμενεν ἀφωνος, ἀκίνητος. Οἱ διαβάται διήρχοντο μετ’ ἀπροσεξίας πλησίον τοῦ πένητος τούτου, ἐν περιεκάλυπτον ἥ σιωπὴ καὶ ἥ σκιά! Εὔτυχεὶς διαφεύγοντες τὴν φορτικότητα τοῦ κλαυθμοῦ, ἀπεπλάνουν τοὺς δρθαλμούς! Αἴφνης δὲ πυλῶν ὀλίσθησεν ἐπὶ τῶν στροφίγγων· ἀμαξαὶ χαμηλοτάτη, ἐστολισμένη δι’ ἀργυρῶν φανῶν καὶ ἐλκομένη ὑπὸ δύο μελανῶν ἵππων, ἔξερχεται ἡρέμα καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ προάστειον τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ. Μόλις ἡδυνήθην νὰ διακρίνω ἐν τῷ βάθει τὴν διαύγειαν τῶν ἀδαμάντων καὶ τῶν ἀνθέων τοῦ χοροῦ! Τὸ φέγγος τῶν φανῶν παρῆλθεν ὡς αἰμοσταγής ράβδος ἐπὶ τῆς ὡχρᾶς μορφῆς τοῦ ἐπαίτου, οἱ δρθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνοίγονται, λάμψις δὲ ἐφώτισε τὸ βλέμμα αὐτοῦ, δπερ κατεδίωξε τὸ βαθύπλουτον ἰδιωτικὸν ὅχημα μέχρι τῆς ἔξαφανίσεως αὐτοῦ ἐν τῷ σκότει! “Ἐρριψία εἰς τὸν πάντοτε τεταμένον πῦλον μικρὰν ἐλεημοσύνην καὶ διῆλθον ταχέως!

Ανακαλύπτω σχεδὸν τὰ δύο λυπηρότατα ἀπόκρυφα τῆς κακίας, ἀπερ βάσανίζουσι τὸν ἡμέτερον αἰῶνα· τὸν κακεντρεχῆ φθόνον τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν περιφλαυτον λήθην τοῦ εὐτυχοῦντος!

Απασαὶ ἡ εὐχαρίστησις τοῦ περιπάτου τούτου ἔξελιπε· ἔπαυσα παρατηρῶν πέριξ ἐμοῦ, ἵνα ἐπανέλθω οἴκαδε. Τὸ λυπηρὸν καὶ συγκινητικὸν τῆς δόδου θέαμα, διεδέχθη ἥ ἐσωτερικὴ συζήτησις ὅλων τῶν δύσυνηρῶν προβλημάτων γεγραμμένων ἀπὸ τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου τῶν ἀνθρωπίνων ἀγώνων, ἀλλ’ ὡρισμένων σαφέστερον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Διενοούμην ἐν τῇ ματαιότητι μάχας μετατοπιζούσας ἐναλλάξ τὴν ἥτιαν μετὰ τῆς νίκης, ἐν παραγοήσει περιπαθέσι ἀνανεῶν ἀπὸ γενεᾶς πρὸς γενεάν, τὴν αἰμοσταγῆ ἴστορίαν τοῦ Ἀβελ καὶ τοῦ Κάιν· ἀδημονῶν δὲ ἐπὶ ταῖς πενθήμοις ταύταις εἰκόσι, ἔβαινον κατὰ τύχην, δτε ἥ πέριξ μου ἐπικρατοῦσα σιωπὴ ἐπανέφερέ με εἰς ἔαυτόν.

Αφικόμην εἰς τινα τῶν ἀποκέντρων δδῶν, δπου ἥ ἄνευ πολυτελείας εὐπορία καὶ δ φιλόπονος συλλογισμὸς ἀγαπῶσι νὰ στεγάζωνται. Οὐδὲν ἐργαστήριον κοσμεῖ τὰς ἀσθενῶς φωτιζομέ-

νας τριόδους· ἥκουε τις μόνον τὸν μεμακρυσμένον κρότον τῶν ἀμαξῶν καὶ τὰ βήματα κατοίκων τινῶν ἐπανανακαμπτόντων ἡσύχως εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν. Πάραυτα ἀνεγνώρισα καλῶς τὴν ὁδόν, εἰς ἣν ἀλλοτε ἅπαξ εἶχον ἔλθει.

Παρῆλθον ἔκτοτε δύο ἐνιαυτοῖς· κατ' ἑκείνην τὴν ἐποχήν, παρηρχόμην τὸν Σηκουάνα, οὐ αἱ ἐπίκλειστοι ὄχθαι ἐγκατέλειπον ἐν τῇ σκιᾷ τὸ βλέμμα νὰ προβαίνῃ πανταχόσε καὶ ἐν φῷ φωτογραφίᾳ τῶν προκυμαιῶν καὶ τῶν γεφυρῶν παρεῖχε τὴν ὄψιν λίμνης ἐξ ἀστέρων ἐστεφανωμένης. Εἶχον φάσει εἰς τὸ Λούδρον ὅτε συνάθροισίς τις πλησίον τῆς ἐπάλξεως ἐμπόδισε με· περιεκύλουν παιδίον ἐξ περίπου ἑτῶν, κλαῖον. Ἡρώτησα τὴν αἰτίαν τῶν δακρύων αὐτοῦ.

— Φαίνεται ὅτι τὸ ἔστειλαν ἵνα περιπατήσῃ ἐν τῷ Κεραμειῷ, μοὶ λέγει κτίστης τις ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς ἐργασίας του, τὸ μίστρον κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ· ὁ δόδηγὸς ὑπηρέτης εὗρεν ἑκεῖ φίλους καὶ εἶπε τῷ παιδίῳ νὰ τὸν περιμένῃ ἑκεῖ διὰ νὰ μεταδῷ οὕτος καὶ πίῃ ποτήριον οἴνου, μετ' αὐτῶν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ δίψα ἐπέφερεν αὐτῷ μέθην, διότι δὲν ἀνεφάνη πλέον, τὸ δὲ μικρὸν παιδίον ἀπώλεσε τὰ ἔγχυν του.

— Δὲν δύνανται νὰ ἐρωτήσωσι τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμόν του;

— Τοῦτο πράττουσιν ἀπὸ μιᾶς ἥδη ὥρας· ἀλλ' ἀπαντῷ ὅτι καλεῖται Κάρολος καὶ ὅτι ὁ πατήρ του εἶναι ὁ κ. Δουβάλ. . . . Υπάρχουσιν ἐν Παρισίοις δώδεκα ἐκατοντάδες Δουβάλ.

— Ἀγνοεῖ λοιπὸν τὴν συνοικίαν εἰς ἣν διαμένει;

— Βεβαίωτατα! δὲν θλέπετε ὅτι εἶναι πλουσιόπαιδο; Πάντοτε ἐξέρχεται εἰς περίπατον ἢ μὲ ἀμαξᾶν ἢ μὲ θεράποντα. Δὲν γνωρίζει νὰ περιφέρηται μόνον.

— Ενταῦθα; ὁ κτίστης διεκόπη ὑπό τινων φωνῶν, λίαν διαπεραστικῶν.

— Δὲν θὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ὁδόν, ἔλεγον οἱ μέν.

— Τὰ σύνοικα παιδία θὰ ὑπερισχύσωσιν, ἐπέμενον οἱ δέ.

— Ηρέπει νὰ τὸ δόδηγήσωσι παρὰ τῷ δημάρχῳ.

— Ἡ εἰς τὴν Αστυνομίαν.

— Μάλιστα· ἐλθέ, μικρέ.

— Αλλὰ τὸ παιδίον, διηγήσω τὰ δύο παιδία τοῦ κινδύνου καὶ τὰ δύοματα ἀστυνομίας καὶ δημάρχου

εἶχον ἐκφοβίσει, ἐκραύγαζεν ἵχυρότερον, ὅπισθιδρομοῦν πρὸς τὴν ἔπαλξιν. Μάτην ἐπειρῶντο ἵνα τοῦτο καταπείσωσιν· ἡ ἀντίστασίς του ἐκραταιοῦτο μετὰ ταραχῆς καὶ οἱ προθυμότατοι ἥρχιζον ν' ἀποθαρρύνωνται, διτε ἡ φωνὴ μειρακίου ἥκουσθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς φιλονεικίας.

— Τὸ ξέρω καλά, ἔλεγεν, ἐγὼ αὐτὸν παιδὶ καὶ παρετήρει ἀσκαρδαμεικτὶ τὸ ἀπαλεσθὲν παιδίον· εἶναι ἀπὸ τὴν ἐνορίαν μας.

— Ἀπὸ πολὺν ἐνορίαν;

— Ἐκεῖ κάτω, ἀπὸ τὴν ἀλλην πλευρὰν τῶν πλατειῶν, ὁδὸς τῶν Ἀποθηκῶν.

— Τὸ ξαναεῖδες;

— Ναι, ναι, καθέτεαι εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ, διπού ὑπάρχει θύρα κιγκλιδωτὴ μὲ ἐπίχρυσα σημεῖα.

Τὸ παιδίον ἥγειρε ζωηρῶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ δάκρυα ἐκρατήθησαν ἐν τοῖς δφθαλμοῖς αὐτοῦ.

Τὸ μικρὸν παιδίον ἀπεκρίθη πρὸς πάσας τὰς ἀπευθυνθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις καὶ ἔδωκε πληροφορίας μὴ δυναμένας ν' ἀφίσωσιν οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν. Τὸ ἀποπλανηθὲν παιδίον ἤγνωσεν αὐτὸν, διότι ἐπληγίσασεν αὐτῷ ὡς ἂν ἥθελε νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

— Δοιπὸν δύνασαι νὰ δόδηγήσῃς αὐτὸν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ; Ἡρώτησεν δὲ κτίστης, διτε εἶχεν ἀκούσει τὴν συνδιάλεξιν μετ' ἀληθιόδες συμπαθείας.

— Γιατὶ ὄχι, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ἀφοῦ εἶναι δὲρμος μου ἀπ' ἑκεῖ.

— Ωστε ἀναδέχεσαι αὐτό;

— Ας ἐλθη.

— Ανέλαβε τὸ καλάθιόν του, διπερ εἶχε καταθέσει ἐπὶ τῆς τριόδου καὶ διηγύνθη πρὸς τὴν παραπολίδα τοῦ Λούδρου.

Τὸ ἀπωλεσθὲν παιδίον ἥκολούθησεν αὐτό.

— Ἄρκει μόνον νὰ δόδηγήσῃ αὐτὸν καλῶς, λέγω μόνος μου, βλέπων αὐτὰ ἀπομακρυνόμενα.

— Μείνατε ἥσυχος, ἐπανέλαβεν δὲ κτίστης δικρόδες μὲ τὴν βλοῦζαν ἔχει τὴν αὐτὴν ἥλικιαν τοῦ ἑτέρου· ἀλλά, καθὼς λέγουν, αὐτὸς εἶναι ἔξυπνος τε τραπέρατος· ἡ δυστυχία, βλέπετε, εἶναι περίφημος διδάσκαλος σχολείου!

— Η συνάθροισις διελύετο. Διηγύνθη περὶ τὸ Λούδρον ἐξακολουθῶν τὴν περιοδείαν μου. Ἐσκέψθη ν' ἀκολουθήσω τὰ δύο παιδία ἵνα ἀποτρέψω νέαν ἀποπλάνησιν. Δὲν ἐδράδυνα νὰ πλη-

σιάσω αὐτά· ἔθαινον παραλλήλως ἔξοικειωμένα καὶ φλυαροῦντα.

‘Η διαφορὰ τῶν ἐνδυμασιῶν αὐτῶν, προσέβαλε τὰ βλέμματά μου. Οἱ μικρὸς Δουβάλ ἔφερε πολυτελῆ ἐνδυμασίν εἶς ἑκείνων αἵτινες συνδέουσι τὴν φιλοκαλίαν μετὰ τοῦ πλούτου, τέλος γῆτο ἐνδεδυμένος πλουσίως. Περισκελής ἐπιγένειη ἐκ τῆς ζώνης κατέβαινε μέχρι τῶν ἐπιχρύσων ἐκ κομβίων μαργαρωδῶν πεδίλων του καὶ βελούδινος πῖλος ἔκρυπτε κατὰ τὸ γῆμισυ τὴν βοστρυχωμένην κόμην αὐτοῦ· διματισμὸς τοῦ δδηγοῦ του, τούναντίον ἐδείκνυε τὰ ἔσχατα δρια τῆς πτωχείας, ἀλλὰ πτωχείας γῆτις ἐγκαρτερεῖ καὶ δὲν ἀπελπίζεται. Τὸ παλαιόν αὐτοῦ ἐπιχιτώνιον πεποικιλμένον ἐκ τεμαχίων διαφόρων χρωμάτων, δηλοὶ τὴν ἐπιμονὴν μητρὸς ἔργατικῆς μαχομένης κατὰ τῆς τριβῆς του χρόνου. Τὰ ἄκρα τῆς περισκελίδος ἀποβάντα βραχύτατα ἀφινον νὰ φαίνωνται αἱ περικνημίδες συνερραμέναι πλειστάκις, γῆτο δὲ προφανὲς δτι τὰ πέδιλά του δὲν γῆσαν εἴς ἀρχῆς προωρισμένα δι’ αὐτό.

Αἱ φυσιογνωμίαι τῶν δύο παιδίων δὲν διέφερον διλγώτερον τῶν ἴματισμῶν. Ή τοῦ πρώτου γῆτο τρυφερὰ καὶ περιθλεπτος· διμαυγῆς κυανοῦς διφθαλιμός του, τὸ λαμπρὸν δέρμα του, τὰ μειδιῶντα χεῖλη του παρεῖχον αὐτῷ φίλτρον ἀγνότητος καὶ εὐτυχίας. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ δευτέρου ἀπ’ ἐναντίας ἐδείκνυον παχυλὴν χυδαιότητα. Τὸ βλέμμα του γῆτο ζωηρὸν καὶ εὐκίνητον, τὸ χρῶμα του μελάγχρουν, τὸ χεῖλος γῆτον μειδιῶν ή χλευαστικόν. Τὸ πᾶν ἐμφαίνει τὴν δέξινθεσσαν διὰ πρωΐμου πείρας γνῶσιν· ἐνδάδιζε θαρραλέως ἐν μέσῳ τῶν διπόδων ἀμαξῶν διαυλωκούμενών δόδῶν, ἀκολουθοῦν ἄνευ δισταγμοῦ τὰς ἀπείρους αὐτῶν περιστροφάς.

Μανθάνω παρ’ αὐτοῦ δτι ἐπόριζε καθ’ ἑκάστην τὴν τροφὴν τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατοικοῦντι τότε ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Σηκουάνα ὅχθης. Ή ἐπιβαρύνουσα αὐτὸν εὐθύνη κατέστησε προσεκτικὸν καὶ φρόνιμον. Εἶχε λάθη τὰ σκληρὰ ταῦτα ἀλλὰ μεγάλα μαθήματα τῆς ἀνδρὸς γῆς πρὸς γῆν οὐδὲν ἔξισοῦται οὔτε παραβάλλεται. Δυστυχῶς αἱ ἀνάγκαι τῆς πτωχικῆς οἰκονομίας γῆναγκασαν αὐτὸν ἵνα παραλείψῃ τὸ σχολεῖον, καὶ ἐφαίνετο δτι ἐπόθει αὐτός, διότι πολλάκις ἴστατο πρὸ τῶν εἰκόνων καὶ γῆρώτα τὸν σύντροφόν του περὶ αὐτῶν ἀπαγγέλων τὰς ἐπιγραφάς.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλατείαν «Καλὴ·εἰδη-

σις», ἔνθα διπειπλανηθεὶς παῖς γῆρχιος νὰ συνέρχηται· καίπερ κεκοπιακῶς ἐτάχυνε τὸ βῆμα· μικτὴ ἀνησυχία κατανυκτικὴ ἐτάραττεν αὐτόν· ἐπὶ τῇ δψει τῆς οἰκίας του ἀφῆκε κραυγὴν καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν κατὰ τὰ ἄκρα κεχρυσωμένην κιγκλίδα· γυνή ἐπὶ τοῦ κατωφλίου περιμένουσα, ἐνηγκαλίσθη αὐτόν, ἐν ταῖς ἀναδοχήσεσι δὲ τῆς χαρᾶς καὶ ἐν τῷ κρέτῳ τῶν φιλημάτων, ἀνεγνώρισεν διμικρὸς πάραυτα τὴν μητέρα του.

Μὴ βλέπουσα νὴ μήτηρ του ἐπανερχόμενον οὔτε τὸν διπηρέτην οὔτε τὸ παιδίον, ἀπέστειλε πανταχοῦ πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῶν καὶ ἀνέμενεν ἐκεῖ ἐν παλλούσῃ ἀδημονίᾳ·

Διηγήθην αὐτῇ ἐν δλίγοις διτι συνέδη· μὲν γῆγκαρδίωνς καὶ εἴκητησε τὸν μικρὸν παῖδα, τὸν ἀναγνωρίσαντα καὶ ὁδηγήσαντα τὸν υἱὸν αὐτῆς· ἀλλ’ οὐτος, καθ’ ὃν χρόνον γῆμεις συνωμιλούσαμεν, ἐγένετο ἀφαντος.

Πρώτην γῆδη φορὰν ἐπανηρχόμην μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ. Ή εὐγνωμοσύνη τῆς μητρὸς παρέμεινε; Τὰ παιδία συνηπαντῶντο καὶ νὴ ἀγαθὴν τύχη τῆς συνατήσεώς των ἐταπείνωσε πρὸς αὐτῶν τὸν διαστέλλοντα ἀλλὰ μὴ διαιροῦντα τὰς κοινωνικὰς τάξεις φραγμόν. Απηγόρωνον ἐμαυτῷ τὰς ἐρωτήσεις ταύτας βραδύνων τὸ δῆμα καὶ τοὺς διφθαλιμοὺς ἀτενίζων ἐπὶ τῆς μεγάλης κιγκλίδος γῆν παρετήρουν. Αἴφνης εἶδον αὐτὴν ἀνοιγομένην, δύο δὲ παιδία ἐφάγησαν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ταύτης· ἀν καὶ ἐμεγάλωσαν, ἀνεγνώρισα ὅμως ταῦτα μὲ πρῶτον βλέμμα· τὸ εὑρεθὲν δηλ. παρὰ τῷ Λούθρῳ παιδίον καὶ δένος διδηγόρος του. Μόνον διματισμὸς τοῦ τελευταίου εἶχεν διποστῆ οὐσιώδεις μεταρρυθμίσεις· διχιτῶν αὐτοῦ γῆτο γῆδη κατεσκευασμένος ἐκ λευκοφαίου ὑφάσματος, οὗτοιος νὴ καθαριότης, προσήγγιζε σχεδὸν τὴν φιλοκαλία· ἐφόρει λιχυρά μὲν, ἀλλ’ ἐπίτηδες διὰ τὸν πόδα του πεποιημένα διποδήματα καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἔφερε καινουργή καννάδινον πῖλον.

Καθ’ γῆν στιγμὴν εἶδον αἴστον, ἐκράτει ἐν χερσὶν διπειρμεγέθη ἀνθοδέπμην λειρίων, εἰς γῆν διστροφός του προσεπάθει νὰ προσθέσῃ ναρκίσσους καὶ γῆράνθεια. Τὰ δύο παιδία ἐχαριεύτιζοντα μειδιῶντα, εἴτα ἀπειχαρετίσθησαν φιλικῶς. Ο υἱὸς του κ. Δουβάλ τότε μόνον εἰσῆλθε, ἀφοῦ εἶδε πλέον τὸν φίλον του κάμπτοντα τὴν γωνίαν τῆς δδοῦ.

Ἐπλησίασα τότε αὐτὸν καὶ ἀνεκάλεσα αὐτῷ τὴν συναντησίν μας.

— Συγγνώμην, μὲ συγχωρεῖτε, ἂν δὲν προσαγορεύω ὑμᾶς λέγει φαιδρώς, ἀλλ' ἔχω τὰς χεῖρας δεδεμένας διὰ τῆς ἀνθοδέσμης, ἢν μοὶ ἔδωκεν δὲ κ. Κάρολος.

— Ἐγίνατε λοιπὸν καλοὶ φίλοι, τὸν ἐρωτῶ.

— Ω! βέβαια καὶ πολύ, νομίζω· ἀπήντησε τὸ παιδίον· ἥδη δὲ πατήρ μου εἶναι ἐπίσης πλούσιος!

— Πῶς τοῦτο;

— Ο. κ. Δουβάλ ἐδάγεισεν αὐτῷ δλίγα χρήματα καὶ ἤρχισε νὰ ἐργάζηται διὰ λογαριασμόν του· ἔγω δὲ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον.

— Τέλος πάντων, ἐπανέλαβον, παρατηρῶν κατὰ πρῶτον ἥδη, τὸν κοσμοῦντα τὸ ἐπιχειρώνιον τοῦ παιδὸς σταυρὸν, βλέπω δὲ εἰσθε αὐτοκράτωρ.

— Ο. κ. Κάρολος μὲ βογθεῖ δ.ἀ νὰ φοιτῶ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ὡς βλέπετε, δεικνύων τὸν σταυρὸν ἐπιλέγει, ἔγενόμην δὲ πρῶτος τῆς τάξεως.

— Ἐπιστρέψετε λοιπὸν ἀφοῦ ἐμελετήσατε;

— Ναὶ καὶ μοὶ ἔδωκεν δὲ φίλος μου λείρια, ἐπειδὴ ἔχει κῆπον, ἐνῷ δρῦοῦ παῖζομεν καὶ δοτίς προμηθεύει ἄνθη τῇ μητρὶ μου.

— Ωστε θὰ ἔχητε καὶ ὑμεῖς μέρος ἔξ αὐτῶν;

— Ἀκριβῶς! ἀ! εἶναι καλοὶ γείτονες, ἀγαπημένοι· ἵδιον ἡ ἀνθοδέσμη, ἢν μοὶ προσέφερον.

Ὑπάγετε νὰ τοὺς ἴδητε· χαίρετε, κύριε.

Τὸ παιδίον, ἀποχαιρετίσαν με διὰ τῆς κεφαλῆς, ἔγένετο ἀφαντον.

Ἐξηγολούμησα τὴν πορείαν μου σκεπτικὸς ἀλλὰ τὴν καρδίαν ἀνακουφισθεῖσαν ἔχων. Ἄν εἴδον ἀλλαχοῦ τὴν λυπηρὰν ἀντίστασιν τῆς εὐπορίας καὶ τῆς ἀθλιότητος, ἥδη εὔρον τὸν φιλικὸν συνδυασμὸν τοῦ πλούτου καὶ τῆς πτωχείας. Ἡ ἀγαθὴ θέλησις ἔγλυκας δύο μερίδας, τὰς σκληροτάτας ἀνιστήτας καὶ ἰδρυσε μεταξὺ τοῦ ταπεινοῦ ἐργαστηρίου καὶ τοῦ λαμπροῦ μεγάρου δρόμου καλῆς γειτνίασεως. Μακραν τοῦ νὰ τείνωσι τὸ οὖς εἰς τὴν φωνὴν τοῦ συμφέροντος, ἐκαστος ἥκουσε τῆς φωνῆς τοῦ καθηκόντος καὶ δὲν ἔμεινε θέσις οὔτε εἰς τὴν καταφρόνησιν, οὔτε εἰς τὸν φθόνον· οὔτως ἀντὶ τοῦ ρακενδύτου ἐπαίτου, δὲν παρετήρησα πλησίον τοῦ ἄλλου κατωφλίου καταρώμενον τὸν πλούτον, εὑρίσκω τὸ εὐτυχές παιδίον τοῦ ἐργάτου ἀναδεχόμενον ἄνθη καὶ τὴν εὐλογίαν.

Τὸ τόσον δύσκολον καὶ κινδυνώδες πρέβλημα πρὸς ἔξετασιν, οὐδὲν ἡτον ὅρθως φαίνεται σχεδὸν λελυμένον διὰ τῆς ἀγάπης.

ΑΠΟΔΗΜΟΣ.

ÉMILE RICHEBOURG

ΜΕΛΑΙΝΑΙ ΟΦΡΥΕΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

ΚΑΙ κρύπτουσα τὸ πρότωπόν της διὰ τῶν χειρῶν της, ἤρχισε νὰ κλαίῃ ἀναβλύζουσα θερμά δάκρυα.

Κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, τὸ νήπιον τὸ ὄποιον ἐρυψεν ἐπὶ τοῦ τάπητος παληγάσσους καὶ καραγκιόζηδες καὶ παρετήρει ἐναλλάξ τὴν θείαν του καὶ τὸν τραπεζίτην, ἐσηκώθη καὶ ἐτέθη μεταξὺ αὐτῶν, καὶ τιμητωπίζου τὸν νεανίαν, ὡσεὶ ἑταμόνιον νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν μπτέρα του.

Μικρέ μου Ἀνδρέα, εἶπεν δὲ Κάρολος, ἐλα τοὺς νὰ μὲ ἐναγκαλισθῆς.

— Οχι, ἀπήντησε τὸ παιδίον, δὲν θέλω πλέον νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ.

— Α! Καὶ διατί;

— Είσαι κακός, κάρυνεις νὰ κλαίῃ ή μαμά 'Αλίκη, δὲν σ' ἀγαπῶ πλέον!

— Ούτως, ὑπέλασθε δὲ νεανίας μειδῶν, καὶ σὺ ἐπίστης μὲ κρίνεις αὐστηρῶς; Άλλ' οἱμέσως θὰ γίνωμεν πάλιν φίλοι.

Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὴν νεάνιδα:

— Χάριν, δις 'Αλίκη, ήσυχάσσατε καὶ μὴ δυσπιστεῖτε διὰ τὰς διατάξεις μου ἀ! ἐνοῦ ὅτι ἡ διαγωγὴ μου δύναται νὰ σᾶς φανῆ ἀλλόκοτος, καὶ ὅτι μὴ πιστεύουσα εἰς τὴν εἰλικρίνειαν τῆς δρυλογίας, τὴν ὅποιαν πρὸ μικροῦ σᾶς ἔκαμον, δύνασθε νὰ ἔχητε φόβους· ἀλλὰ εὐαρεστίσητε νὰ μὲ ἀκούστητε καὶ θὰ καθησυχάστητε ταχέως.

»Δις 'Αλίκη, εἶχα ἀδελφὸν πρωτότοκον ὅστις ὄνομάζετο Γεώργιος Λεβρέν· ἥγαπα περιπαθῶς, φλογερῶς μίαν ὥραιαν νεάνιδα εἰς τὴν ὅποιαν ἐπέθιμει νὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του. «Οτε μοὶ ἔγραφεν—ἔγω ἥμουν τότε εἰς Γερμανίαν—οἱ ἀδελφός μου, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ μοὶ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομά της καὶ ἐκείνῳ τὸ ὄποιον ἔκαμε, μοὶ εἶχεν ὅμως σχεδιάση τὴν φυτακὴν εἰκόνα καὶ πύχαριστεῖτο νὰ ἐπανῆ τὰς ἔξαιρέτους ιδιότητας τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος.

»Κρίνατε ἐκ τῆς ἐκπλήζεως μου, δις, ὅτι, συναντήσας ὑμᾶς τὴν πρώτην φοράν, παρετήρησα τὴν ὄμοιό τητα ἡτοις ὑπῆρχε μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ προσώπου ἐκεί-